

Zpravodajství z jižního Kavkazu

květen 2013

Homofobní násilí v Tbilisi

V pouliční násilí se zvrhl pokus uspořádat v hlavním městě Gruzie shromáždění u příležitosti mezinárodního dne proti homofobii. Poté, co organizace Identoba, hájící práva sexuálních menšin, ohlásila svůj úmysl uspořádat happening před budovou bývalého parlamentu, rozpoutaly ultrakonzervativní skupiny zejména z prostředí gruzínské pravoslavné církve zuřivou nenávistnou kampaň. Aktivně se do ní zapojily i nejvyšší církevní kruhy. Na 17. května, tedy stejný den, na který bylo nahlášeno původní shromáždění, svolali tito zastánci „tradičních hodnot“ před bývalý parlament svou vlastní protidemonstraci. Podle různých zdrojů se jí zúčastnilo až 40 tisíc lidí. Shromáždění proti homofobii tak bylo nuceno přesunout se o několik set metrů dále na náměstí Svobody

(Tavisuplebis Moedani). Policie postavila mezi oběma (početně naprosto nesouměřitelnými) skupinami zátarasy, aby zabránila útoku homofobního davu na účastníky asi padesátihlavého shromáždění proti homofobii. Situaci však zcela podcenila. Agresivní dav ozbrojený improvizovanými zbraněmi a nesoucí pravoslavné ikony a transparenty s nápisy jako „STOP PROPAGANDĚ NEMRAVNOSTI“ se postranními ulicemi dostal až na náměstí. Tam zaútočil na minibusy, které improvizovaně přistavila policie, aby aktivisty a aktivistky za práva menšin evakuovala. Mezi nejagresivnějšími útočníky byli i pravoslavní duchovní. Jednoho z nich proslavila [fotografie](#), na které se chystá k útoku s dřevěnou stoličkou v ruce. Příslušníků policie bylo na místě okolo dvou tisíc, což bylo v příkrém nepoměru k velikosti a agresivitě homofobního davu. Podle očitých svědků se řada policistů ani nesnažila střetu zabránit. Několik desítek lidí bylo na místě zraněno, 12 z nich těžce. Během násilností byli zadrženi pouze čtyři muži, kteří byli následně obviněni z přestupku výtržnictví a neuposlechnutí výzvy, za což jim hrozí pouze pokuta nebo maximálně 90 dní za mřížemi. Podle ministra spravedlnosti bylo již zahájeno také několik trestních řízení.

O týden později v reakci na tyto události proběhla „Demonstrace proti teokracii“ a opět protidemonstrace. Počty zúčastněných na obou stranách byly již vyrovnanější a policii se tentokrát podařilo zabránit násilným střetům. Vznikla také petice za potrestání viníků násilných útoků ze 17. května, kterou podepsalo více než 15.000 lidí.

Organizace Identoba, která původní happening ke dni proti homofobii organizovala, informovala o [řadě dalších jednotlivých případů násilí](#) se vztahem k událostem 17. května.

Přečtěte si také [na blogu NESEHNUTÍ reportáž](#) Martina Hyťhy přímo z tbiliských ulic.

(EN) <http://iwpr.net/report-news/anti-gay-riot-georgian-capital>

(EN) http://www.bbc.co.uk/russian/rolling_news/2013/05/130517_rn_tbilisi_gay_protests.shtml

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=26086>

(EN) <http://civil.ge/eng/article.php?id=26064>

(EN) <http://civil.ge/eng/article.php?id=26065>

(EN) <http://www.nytimes.com/2013/05/20/world/europe/georgian-officials-react-slowly-to-anti-gay-attack.html?smid=fb-share&r=1&>

(EN) <http://dfwatch.net/gay-rights-protesters-driven-out-of-tbilisi-many-injured-15484>

(EN) <http://www.georgianews.ge/society/23381-group-of-demonstrators-break-through-the-police-lines-on-rustaveli-avenue.html>

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/66981>

(EN) <http://www.interpressnews.ge/en/politics/47082-ucha-nanuashvili--a-regrettable-paradox-when-international-day-against-homophobia-becomes-day-of-expressing-homophobia-in-georgia.html>

(EN) <http://www.interpressnews.ge/en/politics/47065-protesters-followed-lgbt-members-up-till-ortachala.html>

(EN) <http://iwpr.net/report-news/anti-gay-riot-georgian-capital>

(EN) <http://www.themoscowtimes.com/opinion/article/georgias-homophobic-church/480136.html>

(EN) <http://www.civil.ge/eng/category.php?id=87&gallery=93>

(EN) <http://dfwatch.net/15-000-sign-petition-to-punish-may-17-hate-crimes-53460>

Call of Taburetka

Již zmíněný pravoslavný kněz útočící na účastníky shromáždění proti homofobii dřevěnou stoličkou se stal předlohou pro jednu online hru na Facebooku. Ve hře nazvané Call of Taburetka pohybuje šipkami knězem a tlačítkem CTRL vrháte stoličky proti gayům a lesbám. Podle tvůrců této hry je jejím smyslem zsměšňovat homofobní kněze, nikoli aktivisty za práva sexuálních menšin. Nicméně se již objevila internetová [petice](#) za stažení této hry z Facebooku.

(EN) <https://www.facebook.com/CallOfTaburetkaGame>

(EN) <http://dfwatch.net/in-georgia-online-game-which-emulates-gay-rights-clash-goes-viral-49147>

Bývalí ministři zatčeni

Bývalý premiér Vano Merabišvili a bývalý ministr zdravotnictví Zurab Čiaberašvili byli zatčeni a obviněni ze zpronevěry veřejných financí. Podle státního zástupce měli zajišťovat kupování hlasů pro Saakašviliho Sjednocené národní hnutí před loňskými říjnovými parlamentními volbami a zneužívat veřejné prostředky pro sponzoring této strany. Saakašvili nazval zatčení obou bývalých členů vlády „politickou odplatou“ a přirovnal je k uvěznění bývalé ukrajinské premiérky Julie Tymošenkové.

Na konci května byl ještě zatčen bývalý zástupce velitele vojenské policie Malchaz Bochua a obviněn z podílu na zpronevěře asi 300.000 dolarů z prostředků vojenské policie.

(EN) <http://www.rferl.org/content/georgia-saakashvili-allies-arrested/24992767.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/saakashvili-denounces-arrests-of-allies/24993422.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/georgia-police-official-detained/25001588.html>

Patriarcha Ilja II.: Zákazem potratů za zvýšení porodnosti

Patriarcha gruzínské pravoslavné církve Ilja II. vyzval ve své velikonoční epištole k úplnému zákazu potratů. Cílem tohoto opatření má podle něho být zvrácení současného znepokojivého demografického vývoje v zemi. Podle kritiků tohoto návrhu však není zásadním problémem nízká porodnost, ale nevyvážený poměr novorozených chlapců a děvčat, způsobený rostoucím počtem selektivních potratů děvčat. Tento trend bývá zpravidla průvodním jevem hlubokých sociálních problémů. Podle nejnovějších statistik je v Gruzii poměr narozených chlapců k dívkám 111:100. Z členských zemí Rady Evropy je tento poměr větší už jen v Arménii, Ázerbájdžánu a Albánii, kde činí 112:100.

Ilja II., hlava gruzínské pravoslavné církve.

Zdroj: Wikimedia Commons

Podle údajů Světové zdravotnické organizace připadá v Gruzii na každých 1.000 narozených dětí 408 potratů. V Arménii pak jen 274 a v Ázerbájdžánu 162, průměr Evropské unie je 222.

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=26028>

(EN) <http://crrc-caucasus.blogspot.ru/2013/04/high-abortion-rates-vs-conservative.html>

Gruzínská vláda zvažuje dekriminalizaci marihuany

V současnosti hrozí za držení dvou gramů marihuany v Gruzii až jeden rok ve vězení, vysoké pokuty nebo tři měsíce veřejně prospěšných prací. Gruzínský ministr práce, zdravotnictví a sociálních věcí David Sergejenko spolu s několika dalšími členy vládnoucí Ivanišviliho koalice veřejně uvažují o dekriminalizaci této drogy. Nemluví však o legalizaci. „To, že dnes mluvíme o tomto návrhu, neznamena, že se jednoho dne probudíme a půjdeme si koupit marihuanu do supermarketu. Samozřejmě, že toto se nestane,“ řekl Sergejenko.

O podobném návrhu se v Gruzii rozvinula veřejná diskuze již v roce 2005, tehdy však převážili zastánci „tvrdé linie“ a v roce 2006 byl přijat naopak přísnější zákon, který platí dodnes.

(RU) <http://lenta.ru/news/2013/05/10/jahblessgeorgia/>

(EN) <http://www.rferl.org/content/georgia-marijuana-decriminalization/24991351.html>

Zmírnění trestů za vstup do Abcházie a Jižní Osetie

Gruzínské Ministerstvo pro reintegraci předložilo parlamentu návrh na změnu zákona, podle kterého je vstup na území Abcházie a Jižní Osetie bez svolení gruzínských úřadů trestným činem, za který hrozí až několikaleté vězení. Podle navrhované novely by tento čin byl pouze přestupkem, trestaným peněžitou pokutou. Za opakované provinění by však stále hrozil trest odnětí svobody v délce od dvou do čtyř let.

(CZ) <http://www.pressepress.eu/2013/05/04/gruzie-jedna-zmirneni-trestu-za-ilegalni-vstup-odstepneckych-regionu/66516>

Dva nové přechody pro pěší mezi Abcházíí a Gruzíí

Na hranici mezi Abcházíí a Gruzíí (resp. „administrativní hranici“ podle terminologie gruzínských úřadů) se v květnu otevřely dva nové přechody pro pěší. Hraniční řeku Inguri tak mohou obyvatelé Abcházie, vlastníci potřebné cestovní dokumenty, překročit již na třech místech. Hranici budou moci přejít také ti, kteří vlastní ještě sovětský pas, vydaný do roku 1992, s uvedeným trvalým bydlištěm v okrese Gali. Cizinci mohou na těchto místech vstoupit do Abcházie pouze s povolením abchazského Ministerstva zahraničních věcí. Vzhledem k tomu, že Gruzie považuje Abcházii za své území okupované Ruskem, její představitelé zatím k této věci nevydali žádné oficiální stanovisko. Do budoucna se plánuje otevření dalšího přechodu.

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/224229/>

Rusko posouvá hranice Jižní Osetie

Gruzínské Ministerstvo vnitra obvinilo ruskou armádu, střežící tzv. administrativní hranici Jižní Osetie, z posouvání této hranice dále do gruzínského vnitrozemí. Ruští vojáci začali instalovat plot s ostnatými dráty poblíž gruzínských vesnic Ditsi a Dvani asi 200 až 300 metrů za linií příměří, vyjednanou v roce 2008. Tento plot citelně zasahuje do života místních farmářů, přes jejichž pozemky prochází a zmenšuje tak jejich pole a pastviny. Gruzínská vláda poslala prostřednictvím švýcarské ambasády v Tbilisi Rusku diplomatickou nótu, ve které proti tomuto počínání důrazně protestuje. Premiér

Ivanišvili chce záležitost diskutovat během naplánovaných červnových rusko-gruzínských rozhovorů.

(EN) <http://dfwatch.net/russia-moves-de-facto-border-around-south-ossetia-30837>

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=26118>

(EN) <http://www.rferl.org/content/ivanishvili-georgia-russia-border-breakaway-ossetia/25002971.html>

Vanuatu. Zdroj: Wikimedia Commons

Vanuatu Abcházii (ne)uznává

Gruzínský prezident Michail Saakašvili prohlásil 20. května po schůzce s předsedou vlády Vanuatu, že tento tichomořský ostrov již neuznává nezávislost Abcházie. Vanuatu je jedním z šesti států, které po rusko-gruzínské válce v srpnu 2008 uznalo Abcházii jako nezávislý stát. Abchazské Ministerstvo zahraničních věcí však zprávu o údajném odvolání uznání ze strany Vanuatu dementovalo a označilo ji za pouhý výplod Saakašviliho bujné fantazie.

(EN) <http://www.rferl.org/content/georgia-vanuatu-recognition-abkhazia/24992623.html>

(EN) http://en.wikipedia.org/wiki/Abkhazia%E2%80%93Vanuatu_relations

(RU) <http://mfaapsny.org/news/index.php?ID=1168>

Arménii zasáhlo ničivé krupobití

Tři čtvrtě hodiny trvající bouřka s krupobitím zasáhla několik oblastí Arménie a zanechala za sebou obrovské škody zejména na zemědělských plodinách. V oblastech Armavir a Aragatsotn místy zničila i 100% letošní úrody, především vína, broskví, meruněk, melounů, rajčat, brambor, paprik a lilků. Celkové škody jsou odhadovány na 25 miliard dramů, tedy okolo 1,2 miliard korun. Velké množství místních farmářů se tak rázem ocitlo v existenční krizi, neboť žádná arménská pojišťovna neposkytuje pojištění úrody. Většina z farmářů má navíc velké dluhy u bank, které běžně vyžadují i osmnáctiprocentní úroky. Mezi arménskými zemědělci tak výrazně roste nespokojenost, která se obrací proti tamní vládě, jež podle nich není schopná jim z této těžké situace pomoci. Vláda zatím nabídla nejhůře postiženým farmářům dočasnou úlevu na daních.

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/67029>

V Karabachu oslavili trojité výročí

V Náhorním Karabachu proběhly 9. května společné oslavy tří výročí – 68 let od konce Velké vlastenecké války, 21 let od vytvoření Armády Náhorního Karabachu a od osvobození města Šuša¹, které začalo 5. května téhož roku. Oslav, které probíhaly nejdříve v hlavním městě Stěpanakertu, a poté se přesunuly do nedaleké Šuшы, odkud byl za války Stěpanakert téměř dva roky ostřelován, se zúčastnil i arménský prezident Serž Sarkisjan.

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.ru/articles/24003/>

Granty od Rady na podporu nevládek

Ázerbajdžánská „Rada pro podporu nevládních organizací“ pod záštitou prezidenta přišla s poměrně nečekanou iniciativou. Rada vypisuje granty na projekty, které podporují ochranu základních lidských práv a svobod, bojují proti xenofobii, rasismu a islamofobii, podporují mír v regionu, posilují mezikulturní dialog a podobně. Evropské a americké neziskové organizace mohou též získat grant na „zvyšování společenského

¹ Slovní spojení „osvobození města Šuшы“ nese značné normativní zabarvení. V arménském oficiálním diskurzu je používán výraz „osvobození“, zatímco v Ázerbajdžánu se o této události nejčastěji mluví jako o „dobyti“ Šuшы.

povědomí o genocidě ve městě Chodžali z 26. února 1992,“ což by údajně mělo vést k prevenci podobných tragédií v budoucnu. Výše jednotlivých grantů může dosáhnout až 100.000 manatů (100.000 euro). Nezodpovězenou otázkou však zůstává, co přesně si tato vládní agentura pod líbivými frázemi o mezikulturním dialogu a podpoře lidských práv představuje.

(EN) <http://www.cssn.gov.az/en/xeberler/20130520073931629.html>

Do vězení za spolupráci s Arménií

Občané Ázerbájdžánu spolupracující s jakoukoli arménskou organizací budou podle návrhu nového zákona „o okupovaných územích ázerbájdžánské republiky“ vedeni k trestní odpovědnosti. Trest se bude vztahovat na všechny občany Ázerbájdžánu (kromě představitelů státu a diplomatického sboru), kteří spolupracují s arménskými vládními i nevládními organizacemi, soudy, zákonodárnými orgány, politickými stranami, spolky a státními i soukromými obchodními subjekty. Zákon se vztahuje i na občany cizích zemí, a to jak na fyzické, tak právnické osoby. Zákon dále specifikuje podmínky vstupu cizinců na „okupovaná ázerbájdžánská území“. Cizinci cestující do Náhorního Karabachu tak musejí mít ázerbájdžánské vízum a na území Náhorního Karabachu mohou vstoupit pouze z území Ázerbájdžánu. To, že tato cesta vede napříč bojovými liniemi a přes minová pole, zákon již neřeší. V současné době ale není jasné, zda bude zákon v parlamentu skutečně projednáván.

(RU) <http://www.1news.az/society/20130517061925151.html>

(EN) <http://en.apa.az/news/192960>

V Ázerbájdžánu přitvrzuje cenzura

„Novináři, blogeři, aktivisté a další nezávisle smýšlející lidé jsou v Ázerbájdžánu vystaveni vážným omezením svobody projevu. Tito lidé by za své názory neměli končit ve vězení,“ řekl Nils Mudžnieks, komisař Rady Evropy pro lidská práva během své návštěvy Ázerbájdžánu 22. - 25. května.

Stejného názoru je i skupina zástupců 22 ázerbájdžánských nevládních organizací, která 8. května vydala prohlášení odsuzující chystané změny trestního zákona, které by například umožnily přísnější postihy za organizování veřejných shromáždění, protestů a demonstrací, nebo prodloužily maximální dobu správního zadržení z 15 na 60 dní. Signatáři prohlášení vyzývají představitele státu, aby upustily od politiky vytváření atmosféry strachu, a žádají podporu mezinárodní komunity.

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/24278/>

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-freedom-of-expression/24998687.html>

(EN) <http://www.civicsolidarity.org/article/681/azerbaijani-ngos-protest-against-tougher-administrative-law>

Drogy, nebo nepohodlní kritici režimu?

V polovině května byl v centru Baku zatčen aktivní uživatel sociálních sítí Rašad Agaaddin a obviněn z držení nelegálních drog. Podle něj je ovšem pravým důvodem jeho stránka na Facebooku, kde se pouštěl do tvrdé kritiky stávajícího ázerbájdžánského režimu. Podle mezinárodní organizace Human Rights Watch se nejedná o první případ: vykonstruovaná obvinění z držení drog slouží k umlčení nepohodlných kritiků vlády a z osob zatčených v nedávné době se týká například teologa Talecha Bagirzadeho, aktivisty Strany lidové fronty Dašgyna Melikova nebo člena hnutí NIDA Mameda Azizova.

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/24095/>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/24280/>

Mehriban Alijeva a Ilham Alijev.

Zdroj: www.kremlin.ru

Amnestie první dámy

Ázerbájdžánský parlament schválil návrh první dámy Ázerbájdžánu Mehriban Alijevy vyhlásit amnestii u příležitosti 90. výročí narození jejího tchána Hejdara Alijeva. Amnestie asi sedmi tisícům vězňů zkrátí trest a dva tisíce jich propustí na svobodu. Zástupci občanské společnosti ale vyjádřili zklamání nad tím, že se amnestie nijak nedotkne politických vězňů.

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-amnesty-aliyeva/24979082.html>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/23974/>

Aktivista obviněn kvůli „Harlem Shake“ videu

Ázerbajdžánský aktivista Ilkin Rustamzade byl 17. května obviněn z výtržnictví za to, že natočil a na internetu zveřejnil video ve stylu [memu „Harlem Shake“](#). Ačkoli na natočení půlminutového videa, ve kterém skupina lidí předvádí bláznivé taneční pohyby, není nic nezákonného, Rustamzade zůstane podle soudu příští dva měsíce ve vyšetřovací vazbě. O tom, že Rustamzadeho obvinění není dílem náhody, svědčí fakt, že byl organizátorem několika protirežimních demonstrací. Rustamzade byl pouhé dva dny předtím propuštěn z vězení, kde strávil 15 dní za svolání nepovolené demonstrace 30. dubna.

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-activist-harlem-shake/24989279.html>

Eurovision Song Contest příčinou diplomatické přestřelky

O tom, že diplomatickými vztahy dvou zemí může zahýbat i tak zdánlivě banální věc,

EUROVISION

jako je mezinárodní hudební soutěž, jsme se mohli přesvědčit během finále

Eurovision Song Contestu, které se konalo 18. května ve švédském Malmö. Rozruch nastal poté, co ruská soutěžící nedostala ani jeden bod z Ázerbájdžánu, přestože jí Ázerbájdžánci v telefonickém hlasování dali druhý největší počet hlasů – pokud by záleželo pouze na telefonickém hlasování diváků, získalo by Rusko 10 bodů. Na výsledný počet bodů má však z 50% vliv také odborná porota z každé jednotlivé země a ta se patrně „postarala“ o to, aby soutěžící z Ruska nedostala ani jeden bod. Ruský ministr zahraničních věcí Sergej Lavrov toto označil za „nehoráznost“ a na společné tiskové konferenci 21. května vyzval svého ázerbájdžánského kolegu k prošetření celého incidentu. Ruská zpěvačka Dina Garipova obsadila 5. místo a k lepšímu umístění by jí nepomohl ani plný počet bodů z Ázerbajdžánu. Ázerbajdžánský interpret Farid Mammadov se nakonec umístil na druhém místě, a to i díky 12 bodům, které dostal od ruských „voličů“.

(EN) <http://www.rferl.org/content/russia-azerbaijan-eurovision-votes/24993029.html>

(RU) http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/224522/?utm_source=dlvr.it&utm_medium=twitter

Svoboda médií na jižním Kavkaze

Podle každoroční zprávy americké organizace Freedom House hodnotící svobodu médií v jednotlivých zemích světa je na tom z jižního Kavkazu nejlépe Gruzie, která se už čtvrtým rokem po sobě zlepšuje. Přesto však obdržela jen hodnocení „částečně svobodná“, když skončila na 96. místě žebříčku. Arménie i Ázerbájdžán jsou hodnoceny jako pro média „nesvobodné“ země: Arménie je na 134. místě, Ázerbájdžán až na 177. místě mezi

Čínou a Ruskem. Česko je 27. a Slovensko 35., obě obdržely hodnocení „svobodné“ (což není samozřejmostí pro všechny země Evropské unie).

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=26021>

(EN)

<http://www.freedomhouse.org/sites/default/files/FOTP%202013%20Booklet%20Final%20Complete%20-%20Web.pdf>

K odběru měsíčního zpravodajství z jižního Kavkazu se můžete snadno přihlásit na <http://www.cestainiciativy.cz>

Líbí se vám zpravodajství? [Pomozte nám pokračovat v jeho vydávání!](#)

NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ – NESEHNUTÍ

tř. Kpt. Jaroše 18, 602 00 Brno, tel.: 543 245 342, e-mail: martin@nesehnuti.cz

<http://www.nesehnuti.cz>

Na vzniku tohoto přehledu zpráv se podíleli:

Štěpán Lohr, Martin Hyťha, Kateřina Špácová, Milan Štefanec

Poznámky:

Názvy některých měst i území na jižním Kavkaze se staly součástí politických bojů, které navazují na přímé vojenské konflikty mezi různými znepřátelenými zeměmi. Proto se můžete ve zpravodajství v ruském i anglickém jazyce setkávat s názvy jako Sukhumi/Sukhum, Stepanakert/Khankendi [1], Tskhinvali/Tskhinval, South Ossetia/Tskhinvali Region apod. V tomto zpravodaji se snažíme používat pro pojmenování hlavních měst neuznaných či částečně uznaných území jazykovou podobu, která byla konzultována s Ústavem pro jazyk český Akademie věd České republiky (pokud taková podoba existuje).

Pro bezprostřední vzhled a ilustraci některých názorových postojů politického života na jižním Kavkaze občas uvádíme i odkazy na zdroje, které vyjadřují stanovisko pouze jedné ze zainteresovaných stran či na zdroje, které v žádném případě nelze označit za nezájmové. V žádném případě to neznamená, že se redakce tohoto zpravodaje ztotožňuje se všemi názory či východisky médií, jejichž odkazy uvádíme.

[1] Ázerbájdžán v roce 1991 přejmenoval město na Chankendi a používá pouze tento název, Arménie a arménské obyvatelstvo, které nyní město ovládá, používají název Stepanakert vzniklý v dobách Sovětského svazu v roce 1923.